„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слов а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 93. У Новоме Саду у петак 19. јуна (1. јула) 1881. ГОДИНА XVI.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком идућег месеца јула почиње нова претплата за оне поштоване претплатнике наше, којима крајем овог месеца претплата истиче. Учтиво им овим за рана напомињемо, да изволе настојати око понављања претплате.

Лист се без готове претплате неће моћи никоме слати, за то умољавамо поштоване претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца неће се моћи уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се односи на уређење листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

Умољавамо пријатеље листа, да не пожале труда, те да поштоване сународнике, који би листа држати могли, побуђују на претплату листа.

„Застава“ излази четир пута преко недеље.

Претплата остаје за Аустро-угарску монархију, српске државе и покрајине:

На целу годину	14 ф.	— или	35 дин.
На по године	7 „	„	17½ „
На четврт године	3 „ 50	„	9 „
На месец дана	1 „ 20	„	3 „

За остале земље и то: за Немачку годишње 18 ф., за Швајцарску, Романију, Русију, Италију и Бугарску 20 ф., а за Француску и Америку 24 ф., или сразмерно на четврт године.

У Новом Саду 16. (28.) јуна 1881.

Власништво и уредништво „Заставе.“

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ.“

Вел. Кикинда, 17. јуна. (Предан у 7 сах. 50 мин. у вече, стигао у 8 сах. 40 мин. у вече.) Због неслоге Срба и не чувене пресије, Јовановић победио са 18 гласова. Јовановић 445, Сабовљевић 427 гласова.

Сомбор, 17. јуна. (Предан у 8 сах. 30 мин. у вече, стигао у 9 сах. у вече.) Овај час закључен избор. Народ наш одушевљено и достојанствено се понашао. Ма да беше притисак од председништва, јер је до 70 бирача одбило, опет Максимовић са 68 гласова већине изабран. Живела народна свест!

Вршац, 18. јуна. (Предан у 10 сах. 15 мин. пре по дне, стигао у 11 сах. 50 мин. пре по дне.) Карло Гречак, по што би имао већину од 600 гласова, одступи владин кандидат, па буде опозицијони кандидат за посланика проглашен.

НА КРАЈУ ПОСЛАНИЧКИ ИЗБОРА.

С великом радости с једне, али и с тешким болом у срцу с друге стране узимамо перо у руку на завршетку посланички избора на српским биралиштима. Остала су још два биралишта — у Сомбору и Вел. Кикинди, у највећем српском месту у Бачкој и највећем српском месту у Банату. Из Сомбора стиже нам радостан глас, да је г. др. Ника Максимовић поред свег притиска озгоре на бираче, и поред узапћења 70 српски бирачки гласова са већином од 68 гласова изабран и проглашен за посланика, чему се ми из дубљине срца радујемо, клањајући се народној свести и братској слози сомборски Србаља. Из Велике Кикинде пак, из овог гњизда Српства у Банату, удари нам из ведра неба гром — стиже нам тужни глас, да је кандидат српске народне странке г. Миша Сабовљевић са 18 гласова остао у мањини, и да је по том жалосни Србин, владин кандидат за посланика изабран. Ово је с тим жалосније, што у Вел. Кикинди народна странка није, као у Н. Саду и Сомбору, уставну борбу водила са несрпским живљем, јер је у Вел. Кикинди овај у незнатном броју, него са несвесном, или неверном браћом својом. Велика је жалост то, да баш у Вел. Кикинди има толико Србаља, који да о политичном притиску и неговоримо, пред собом виде узапћење не само опште српске народно-црквене автономије, него и своје месне народно-црквене автономије, и ипак бирају посланика, кога се избором одобрава, осветшава злоупотреба на нашем народно-црквеном пољу.

Нека утеха је у томе, што избрани владин кандидат и ако је Србин — жалосни Србин — неможе се ипак као од Србаља изабран сматрати, јер му је већина само од 18 гласова, а несрпски — чивутски и други — бирача било је од 18. млого више. Ипак је у том погледу у Вел. Кикинди најжалоснији појав, јер у Н. Саду и Сомбору осим мале неколицине званичника нико од Србаља не даде гласа на кандидата владине странке; тако исто и у старо-бечејском срезу не даде ни један слободан Србин глас свој владином кандидату, ма да је овај Србин. Само је товаришки срез изузетак у Бачкој, где је већина Србаља гласала на владиног кандидата, јер кулпински срез, у ком народна странка због мањине српског живља није ни изишла с кандидатом на среду, не може се у рачун узети. У Банату пак осим можда у једном — турско-кањишком — срезу, што још незнамо, само у Вел. Кикинди видимо, да је истина не већина, али така мањина Србаља гласала на владиног кандидата, да је она помоћу несрпски живаља, премда с незнатним бројем гласова, надгласала народну странку.

Заиста је Вел. Кикинда велика рана српска. Куд ће веће жалости него кад богати економ, од пре народни Будишин поред онаког сокола, као што је Сабовљевић, онаком незнатном владином кандидату глас свој даде.

Очевидно опада свест српска не кажемо у Банату у опште, али што је жалосније и чудније, баш у језгри српској у Банату — у бившем вел. кикиндском дистрикту у опште, у В. — Кикинди срцу самог дистрикта — особено. Као да још није изумрео несретни дух „факторства,“ који се народном напретку противи. Као што чујемо, тамо је, особито у Вел. Кикинди и турско-кањишком срезу, премда овде мање међу бившим дистрикћанима, корупција овладала. Пресија и корупција ишле су из под руке у послу избора.

Да је избор г. Мише Сабовљевића, овог опробаног парламентарног мегданџије, који је у последње време народ српски узвишености свога духа и полетом своје речитости изненадио и задивио, пошао за руком, српски народ могао би колико толико са резултатом избора задовољити се, јер би Српство у Бачкој са два, оно у Бавату такође са два посланика заступљено било и то обоје са поједним из бившег „провинцијала“ и бивше Крајине. Овако је банатско Српство само једним, премда првога реда послаником заступљено и цело Српство међу Тисом и Моришем остаје незаступљено.

Како је пак већина српски бирача у Вел. Кикинди била за г. М. Сабовљевића, то се и у несрећи можемо народној свести те већине поклонити.

Из предпоследњи и последњи избора могли смо поцрпети двоструко искуство: прво, да нам за будуће треба друкчије, веће спреме, и то већ око постајања бирачки листа, на што више, нарочито млађе снаге ваља употребити; друго, да српски народ у свом крилу има ско не већи, оно опаснији противника, него што су Не-Срби, и да се на те већа пажња обратити мора, да или обавешћењем повраћени или презирањем — овим јединим оружјем народне странке — осамљени буду.

За сад у толико можемо обележити неки напредак, што се изборно кретање на све стране живље појавило, и онде, где га пре три године дана није било, па и у самом св. ђурђевском срезу. Број пак посланика народне странке с једним се смањио. Управо смо изгубили два места с добитком једног. Колико је губитак посланика у Н. Саду тежак, Српство, а и Н. Снд може се тешити тим, да је не српском издајом, него несрпском већином мегдан изгубљен. Што се пак Вел. Кикинде тиче, ту је Србин Србина туђинском помоћи оборио, и на оним, који су то учинили, особито који су мањину српску у Вел. Кикинди на то навели и завели, остаје срамота пред садањим народом и клетва од потоњег народа српског.

Са свршетком избора свршујемо и ми расправе о њима, и очекујемо о течају успешни и неуспешни избора извештаје из народа.

Шајкашки избор.

✻ У Тителу на тројутарје избора, 14. јуна.

Био сам више пута и на више места у приликама, где грађанин врши једно од најлепших уставних права својих, право избора. Био сам на више места на разни избори, био сам, осим једнога, на свих досадашњих пет избора, где су Шајкаши бирали заступника на уг. земаљски сабор, од како су се у грађанско-политичком погледу изједначили с осталим грађанима ове земље. Избори су текли на миру; свакидашњу, идилску тишину убавог изборног места шајкашког, скровитог Титела, прекидали су одушевљени усклици свесних бирача, који дођоше не само да изврше своје бирачко право, него и да посведоче своју народносну, своју српску свест. Некадашње главно место шајкашког батаљона, прототип бивших „штопских“ места граничарских, мењало је тада своје обично лице. Доста празне улице тителске врвиле су тад и кркетале од бивших граничара, који се одмах при првом вршењу уставног грађанског права показаше на висини уставне свести, једнаки у томе својој другој браћи и осталим грађанима у овој земљи, који пре њих, изодавна већ вршише уставна грађанска права. Шајкашки избори земаљског посланика беху свагда примерни, и што се тиче начина избора, и што се тиче свршеног чина, у коме се огледао политички правац и начело бирача, што се тиче изабраног заступника, — примерни, осим једног, којим не ћемо да мутимо радост, што нас обузима са садашњег избора. Једном речи, осим једног шајкашки избори беху свагда прави српски избори. Али овај последњи избор, то беше — ремек уставног, српског избора.

Да, ми Шајкаши, ми се поносимо садашњим избором својим. Поносимо се, што га — без самохвале буди речено — свесно обависмо, поносимо се, што изабрасмо човека, којим се цело Српство поноси и дичи, са кога је оно постало чувено и виђено. У избору свом гледамо ми намену васколиког овостраног Српства, аманет, који нам налагаше, да се бар до некле одужимо ономе Србину, коме народно признање и захвала треба да буде накнада за претрпљена искушења, мелем неприликама.

Шајкашки избор беше огледало данашњег положаја нашег народа. Отргнувши се дома од притиска, што га вршаху општински и други органи, преturивши и на самом путу многе невоље преко главе, шајкашки бирач дође на биралиште пун свести о свом позиву, али и пун збиље, увиђајући потпуно, на какав чин полази, какав ли значај има тај чин. Необичном дурашношћу истрајао је он на биралишту све до последнег часа, нит' се мак'о, нит' помак'о с уставног међана, тврд као станац-камен, непомичан као тврда стена Није ни хајао за коњанички пике, који се непрестано посред бирача горе, доле тителским клинкером шетао, бајаги да одржи отворену комуникацију, а у ствари, да буде макар и посредно средство пресије на народне бираче. Шајкаш сматра дан избора посланичког свечаним даном. У стајаћем руху једноуди он тога дана о свом круху и хладној води. (Било је случајева, да жупанијски пандури нашим, народним бирачима нису дали, ни своју жеђ да утоле, враћали их с Тисе.) не завидећи ни најмање масној гозби и чулном уживању ненародних и несрпских бирача. Веселе шајкашкиње такође не заостајаху за својом јачом половином. Не само тителкиње, него и друге шајкашкиње искупе се на биралишту, на великој пијаци пред главном стражом. Кад се избор обави ухвати се вито коло, колика је год пијаца, у знак весеља и радости са народне победе. Ту се хвата стар до младога, „граничар“ до „госпоје“, „капуташ“ до „граничарке.“ „Чика“ Васа, честити брат врлог Чиче Јовановића, поведе ту ситно коло, сваком срце у радости плива. Кад смо први пут бирали и изабрали нашег Лазу, могао си видети и првог шајкашког посланика, како се ухватио у коло бирача и бирачица својих. Овога пута ничег тога није било. Велик значај садашњег избора и озбиљност народног положаја огледали се сваком народном бирачу на лицу. Свакоме си могао с лица шчитати само једну мисао, једну жељу: да победи народ и народни кандидат, па да се испред светила свести расточе патушни врази народни по сви закутци царства мрака. И победи народна свест. Слава народу!....

Према томе, што истакосмо дра Светозара Милетића за свог народног кандидата, знадосмо у на пред, да ће Шајкашка бити место, где ће противници наше народне ствари развити највећу делашност и живахност, где ће употребити сва можна средства и начине, допуштена и не допуштена, само да оборе нашег кандидата.

Нисмо се преварили. Тек одржасмо своју страначку конференцију у Жабљу, а противници наши захукаше се свом снагом, те стадоше радити против народног нам кандидата. Знали смо, да нам љута борба предстоји. Готово све, што се чиновником назвало, општинским или државним, жупанијским или најпосле каким му драго, све се то, с малим изузетком, дало у службу владином кандидату и његовим главним кортешима. Да се ту није радило по својој вољи и уверењу, само се собом каже; бутун чета та радила је по личним и другим, „рукопипателним“, обзирима, а прваке међу њима руководила је мисао: устани, да седнем.

Пре, но што бих сам избор описао, да побројим, с каквим смо се све сметњама имали борити све до у очи самог изборног чина. Тога ради ваља знати, ко беху први кортеши владиног кандидата. У вашем поштов. листу већином су све кортеш-делије те побројене. На прво место долази жабаљски солгабиров Рајић, о коме је ноторно, да је за владиног кандидата, тителског солгабирова Николића, само за то радио, не би ли сео на његову столицу тителског солгабировата и — што је још важније и масније — столицу владиног повереника за шајкашке насипе. Велимо, да је то ноторно, јер свак живи у Шајкашкој зна, да су Рајић и Николић, два солгабирова у Шајкашкој то, што су два попа у селу. Уз Рајића је достојно пристао пристав тителског солгабировата, Ђорђе Бадрљица — Ђоља. Овога су ономе привлачили они исти обзири, који првог Николићу: „устани, да седнем,“ тј. Ђоља хтеде да седне на столицу жабаљског солгабировата, па прође као и друг му. Два јунака, обадва једнака! Као што рекох, њихова су имена већ обесмрћена у књизи, где се с хвалом поред врлина врлих бележе с поругом греси грешника народних, у штов. „Застави,“ а и у живој књизи народној, у устима, у песми народној. Но за дивно ми је чудо, да од толиких извештаја сваки муком пређе преко још једног делије, који са поменутом тројицом чини тројство, тријумвират николићевих архикортеша. То је лечник тителског среза, др. Ђока Крестић. Дели-Ђока још се пређашњег избора прославио, кад је за „чика-Перу“ стао на јуначке ноге; „сир“-Ђока — као што га врашки „Стармали“ тада назва — још онда је стекао славно име „бугерског“ кортеша. Стари Ескулап није баш очевски с њим поступао, очух му је и по стручности и по вредноћи; званична пракса, то је сва лечничка пракса томе вајном Ескулаповићу. Па и то мало праксе обеси братац Ђока у овај мах о клин, те се вину по равној Шајкашкој, не би ли своју кортешку славу још већма утврдио. У кортешовању беше он неуморан, обично је солдачину и солдачку дужност употребљавао за своје — не ћемо да кажемо, какво — средство. Највише иде од уста до уста његова кортешка парола: „Како може онај против владе бити, који једе владин хлебац“? Ту је братац Ђока мислио среске и општинске чиновнике. Дакле они „једу владин хлебац“? Лепи правни и уставни појмови! Но од кога је, доста је.

Кад бисмо хтели набрајати све неправилности и противзаконитости, којима су кортеши владине стране, особито пак поменути трифолијум радили, да свом кандидату Николићу створе већину, требали бисмо много више времена, но што се даје употребити на један извештај, и много више простора, но што се може у вашем пошт. листу запремити. Биће томе времена, а не сумњамо, да нам не ћете места укратити, јер народ треба да позна „своје људе.“ Претње, застрашивања, затварања, суспензије, глобе — то им беху обична средства, којима се служаху. Осим тога они су злонамерно знали употребити на своју руку једну елементарну непогоду. Виловачку је „ћуприју“, тј. насип, што води из Сентивана, Ковиља и Гардиноваца у Вилово и Тител, — њу је вода већ давно провалила, тако да се мора на скели прелазити. Осим тога, што је жабаљски закупник превоза, Богољуб Папић, коме је пре избора допуштено било, да може под Виловом превозити, у очи избора отправљен био са

својим скелама, — још је ту био постављен пустакомесар, Ференц Бела, који је наше бираче задржавао у Вилову и затварао. На руци му је у свему био виловачки бележник, Милош Карапанџић, (штета, што носи то славно име) који би и сваком другом „господару“ верно послужио, као год и солги Николићу и адлатусу му Ђођи. Под Мошорином је тако исто бара Мутњача поливена. Ту су николићеви „момци“ поставили стражу од вармеђских пандура, бајаги ради реда, али од иста за то, да наше бираче које одвраћају, које праве им сметње на прелазу, па богме и затварају. Дакле они су скеле, као праве кеседије, узаптили. Али то шајкашком тићу не смета. Он не зна, шта сусметње и препоне. Право иде својим путем, па се не бији никога до бога, а кад је прав, и бога мало, — али Николића ни мало, а за Ђођу ни хабера нема, за доктор-Ђоку, пандуре и tuti quanti, за њих, као за дору свога. Јуначки мошоринци, шајкашки Бокељи, као што их сами Шајкаши зову, — они знају броде на Мутњачи. Обележили моткама насип, што на сухо води преко дубоке воде, да народни бирач може и коли прећи. Скела на Мутњачи узапћена, пандур не да чамца, нити пушта кола преко воде. Али Шајкаш одрастао на води. Свеже одело и други прљаг више главе, те заплива у Мутњачу воду хладну, само да се нађе на уставном разбоју, да не падне на њ прадедовска клетва.

Крај све сметње и смутње владинских кортеша и органа, нађоше се браћа у потпуном броју на биралишту. Највише је томе допринела свест самих бирича, али заслуге за то имају и народне вође шајкашке, којима ваља сваку хвалу одати. За то ево, да их по имену кажем: из Титела: Васа Јовановић-Чича, Тима Крестић, син честитог Мише Крестића, који је 1873. на самом биралишту издахнуо, Андрија Зорић, Јоца Поповић, Каленић; из Мошорина оба брата Милетића, оба синовца изабраног заступника, Стеван и Ђока и М. Сузић; из Гардиноваца: Рада Петков, који је и затвора допао, но о његовој афери писаћу вам доцније; из Ковиља: Паја Урошевић-Калајџија, једног Србина, који се врло одликовао, но кога име због положаја му не наводимо и неколико омлађих ковиљаца; из Вилова: честити свештеник, Ђура Иванић; из Жабља: честити свештеник Милош Папић, Емил Сарајлић и адвокат Грегоровић; из Чуруга: Марко Катић, др. Милан Лакић, Мата Попић; из Госпођинаца: Новак Локић, учитељ Мита Пејић, и многи други Нека нам браћа не замере, што им се свима не можемо имена да сетмо; да их све ређамо, изашао би врло леп низ светлих имена.

Ми се надасмо, да ће наш кандидат још у среду у вече пароброд доћи, те изађосмо нас неколико пред њега на пароброду до Сланкамена. Но кано није то вече дошао, изађемо сутра дан, у четвртак у очи избора на неколико кола у Вилово, да га дочекамо. У Вилову смо тек видели живу слику противничког поступка: читава гомила наших бирача стоји као робље у крај виловачке баре. Пустакомесар, Ференц Бела, задржао их, бајаги што су ишли ленијом. На интервенцију честитог чурушког адвоката Григоровића, који се још дан пре пожурио на биралиште, обећа, да ће их пустити, како узме записник с њима. Сутра дан су речеви бирачи били на биралишту. У Вилову су се плајаши тако били осилили, да нису девојкама дали, да играју, велећи, свет се скупља, па се даје прилика кортешовању. Чудноват појам имају та тителско-жабаљска господа. Па зар није слободно кортешовати? Та ено сам потпредседник изборне комисије Микошевић рече, кад му се Ђођа тужио баш на тај пут у Вилово ради дочека, те дочекивачима инсинуј̄исао, да нису у Вилово отишли толико ради дочека, колико ради кортешовања, — рече: За име бога, та слободно је кортешовати. Али да, Ђођа мисли: Quod licet bovi, non licet Jovi. Тако је и неко из присног јата владиног кандидата запитао једног учитеља, кортешује ли — баш тим речима. Учитељ одговори, да му то не допушта позната окружница, којом државно школско надзорништво забрањује учитељима, кортешовати. „Зар ви не разумете смисао те наредбе“? — рећи ће питач. Sapienti sat. Но другом приликом изнећемо на среду још лепших кортешких ствари.....

У Вилову дакле чекасмо свог кандидата, чекасмо од 5 до 8 сах. у вече. Већ нас је стрпење почело остављати, кад али из Мошорина стиже лак улак, коњаник, те нам јави, да је кандидат у Мошорину. Није требало команде, па ни сама договора. Браћа једномислена, чила духа, хитра потхвата. Титељани се опростише с браћом виловчани, па тек што си треснуо оком, могао си видети како преко виловачко-мошоринског висовравња лете одушевљени бирачи на лаки коли, а чили коњици, лете преко поља равна, као звезда преко ведра неба, свак једва чека, да види народног кандидата, да види свог земљака шајкаша, оседелог борца за народне ствари. За тили час ево нас у Мошорину, у тој љутој на Крајини стражи, у месту рођења нашег кандидата. Да је коме било стати, па гледати, кад се браћа здравити стадоше! Не знаш, или су гости одушевљенији, или домаћини раздрагавији. Поздрависмо се с оседелим борцем за „уставну слободу и народност српску.“ Необично поштовање, — обузме праву српску душу, кад види оне седине, које су се претуриле бојом не од бриге за се и за своје, нег од борбе и патње за народ свој. Ведро чело старчево казује ти ову још не сломљену, млађахну, жи вахну енерђију, која је за двадесет година умногарада, за толико војевања оштрим пером и живом речју створила ону фалангу уставних бораца, коју данас не пробијају ни најжешћи нападаји владинских заточника са ванредном пуновлашћу, фалангу, кака се показала на уставноме међану у Тителу. У живоме оку читаш му задовољство душе и радост са тако еклатантна знака будне и снажне свести народне. Уз нашег кандидата поздрависмо и нашег заступника на народном сабору карловачком, млада борца, који је већ многи уставни бојак био, на многом страшноме месту постојао, хитро перо народних зборова, Мишу Димитријевића. Поздравивши се с браћом, вратимо се у мркли ноћ у Тител.

Још у очи избора добило је наше скровито место необичан изглед. Многи бирачи, особито они из даљине похиташе за раније на место, где ће се огледати свест и морална снага Шајкаша. У најлепшем реду, уз одушевљене усклике: „Живео Милетић, шајкашки посланик!“ стигну наши бирачи на биралиште. У сваког обележје народног кандидата: жут лист са натписом: „Живио др. Светозар Милетић, шајкашки посланик за уг. земаљски сабор!“ Грдну тителску пијацу испред главне страже притиснуо бирач народног кандидата. У том приспеју и николићеви бирачи са белим цедуљама. Довезли се на два пароброда, на једном Тисом од Чуруга, на другом Дунавом од Каћа и Ковиља. Пратила их сентиванска немачка банда. Помислио би човек: та то мора да је силан бирач, где требају два пароброда, да их одвезу. Али свако се вара, ко тако мисли. Не беше то војска од уставна међана, већ све старе хоце и хаџије, занатлије и младе ћарчије, који боја ни видели нису, јер већином не беху бирачи. Не знам, је ли истина, али гласак иде од уста до уста, да је на тиској лађи било свега 17 бирача, оно друго све силом, с брда с дола искупљена војска реченога соја, тек да пароброд буде пун. Тако прича свет.

Око 8 сах. за јутра дође председник изборне комисије, Јошка Микошевић, адвокат из Сенте, те објави бирачима, да ће избор у 9 сах. почети, назначи им места, где ће се гласати и како ће редом која општина гласати; у једно позове бираче, нека се разделе по странци, тј. по кандидатима, те позивље на њихову грађанску свест, нека мирно и достојанствено изврше овај лепи и важни грађански чин, ради кога су се искупили, чин избора посланика за уг. земаљски сабор. Председникове речи пропрате искупљени бирачи одобравањем и повлађивањем. Кад се странке разделише, одмах се видело, на чијој је страни победа. Свако рече, да би неварадни кандидат најпаметније урадио, да одступи. Али њему се не одступа. Чудновато је, да се владина странка, све док Чуруг није дошао на гласање, надала, да још може победити. Када дође Чуруг, челенка шајкашка, престаде међу „либерални“ бирачи и свирка и усклик, и гозба и весеље, на један мах виси никог више у Тителу могао видети, само чистог овејаног Милетићевог бирача.

Као што смо на пред рекли, на биралишту је био швадрон коњаника, тобоже ради реда, дошли су дан пре избора из Бечкерека. Имали смо прилике чути, како је један официр коњанички замерао пред једним омањим чиновником тителског солгабировата, што су их морили по тој врућини. Он зна, да се на избор војска реквирише, текем кад се изроде немири, а не још дан пре. Све једно, није нам криво, противници се наши тим показаше смешни, а свест народна сјајнија и лепша. С нашим ни једним бирачем, нити другим човеком није војска дошла ни у најмањи сукоб. Но да буде ствар и траги-комична, морадоше једног од војника затворити. Кад је изборни председник видео, како се наши бирачи свесно и мирно држе, хтеде отпустити војску, али солгабиров Рајић мишљаше, да је боље, да остану. И остадоше до краја избора.

Гласало се на два места: у тителској општинској кући и грађанској школи. На првоме месту жабаљски, на другоме тителски срез. Гласало се по странкама; кодва је решила прво за Николића, т. ј. непарне општине да гласају прво за њега, парне прво за Милетића. Изборни председник био је Јошка Микошевић, адвокат из Сенте, потпредседник и у једно заменик изборног председника Мишка Стрилић, приседник жупанијског сиротињског стола из Сомбора, који је у једно председавао у жабаљском срезу.

Општине су овим редом гласале:

Тителски срез: Тител, Кађ, Мошорин, Гардиновци, Вилово, Лок, Сентиван, Доњи Ковиљ, Горњи Ковиљ.

Жабаљски срез: Жабаљ, Ђурђево, Надаљ, Чуруг, Госпођинци.

Гласови су овако подељени били:

I. Тителски срез.

Општине:	За Милетића:	За Николића:	+ за Милетића:
Тител	116	117	— 1
Кађ	25	83	— 58
Мошорин	114	14	+ 100
Гардиновци	40	8	+ 32
Вилово	36	24	+ 12
Лок	—	26	— 26
Сентиван	59	37	+ 22
Доњи Ковиљ	36	16	+ 20
Горњи Ковиљ	61	26	+ 35
	487	351	+ 136

Свега бирача 838

II. жабаљски срез.

Општине:	За Милетића:	За Николића:	+ за Милетића:
Жабаљ	145	69	+ 76
Ђурђево	64	34	+ 30
Надаљ	22	44	— 22
Чуруг	241	47	+ 194
Госпођинци	106	32	+ 74
	578	226	+ 352

Свега бирача 804

У оба среза дакле гласало је свега 1642 бирача, од којих је Милетић добио 1065, Николић 577 дакле Милетић **488** гласова више.

Док се гласало, запетост је била велика, не толико ради неизвесности, јер, као што рекосмо, одмах је у почетку, још пре гласања било јасно, на чијој је страни победа, него тога ради, да се види, како су појединци гласали. Како ми је овај извештај и онако подугачак испао, то да не би сувише простора у овом цењеном листу заузео, остављам ту рубрику за идући извештај. Потрудићу се, да неке од пре вајне народњаке обнажим пред светом и Шајкашима изнесем на видело, да знају, кога у недри имају. Још ћу онда повући неке паралеле између појединих општина и страначких одношаја.

Око 6 сах. био је избор закључен. Председник остави два сах. рока, да гласају они, који нису са својом општином гласали. Смешно је било видети, како се николићеви кортеши, али не више главни, ного неки minores gentium, успропадаше, те као бесомучни трчи по једног бирача у Рудолфсгнаден и Лок, као да су имали читаву војску резерве.

До 8 сах. састављен је записник. Дошави на пијацу, председник Микошевић прогласи српским језиком избор, захвали се бирачима на примерном владању, те заврши речима: „И тако проглашујем дра Светозара Милетића као изабраног посланика овога среза, и желиму, да га бог дуго поживи и да много поради за добро домовине. Живио!“ На те речи захори се громовито „Живио!“ Душа ваља, оба председника, Микошевић и Стрилић, заслужили су свако признање, тако су се владали, да им свако мора рећи: Евала вам, живели!

Кад је др. Милетић проглашен био за изабраног посланика, одушевљењу не би краја. Од наших бирача мало су се њих разишли пре, но што је проглашен избор. Тако рећи непрегледна војска дичних Шајкаша крене се гомилице дому Васе Јовановића — Чиче, стану дра Милетића и пратиоца му. Одпраћен на пијацу, проговори неколико речи, захваливши се бирачима на поверењу, и уз најодушевљеније усклике буде дома отпраћен. Бирачи се одатле разиђу дома, пуни задовољства, што су онако лепо, онако сјајно, свесно и одушевљено, онако узорито обавили избор. Ми их пратимо сретна пута ради срдачним усклицом: „Живели свесни бирачи шајкашки! Живео њихов избраник! Живео цео народ српски!“

Политов избор

проглашен је у Уздину на Видовдан у 9½ сахата у вече. Председник изборне комисије Хадфи на мађарском, српском и романском језику изјави, да је др. Полит са већином од 432 гласа, против барона Николића, за посланика изборног среза уздинског изабран. Присутни поверенници изабраног посланика изјаве жељу, да се изабрани посланик депутацијом допрати, и да му председник у смислу закона мандат уручи. Но председник изјави, да по што закон допушта да се мандат и путем поште изабраном посланику пошље и пошто изборни записник и онако није још зготовљен, то ће он мандат изабраном посланику путем поште из Бечкерека у Н. Сад послати. Сутра дан оде сам др. Полит, председнику Хадфију да би мандат добио, но овај опет изјави, да ће га путем поште послати. О овој околности, ако др. Полит, који је јавно за изабраног посланика проглашен, скоро свој мандат недобије, прозбориће мо коју обширније.

Што се самог избора тиче, то су такове пресије или управо покори чињени, да их нема у аналима избора нигде на свету, — такови покори да се готово ни замислити неваду. Док не добијемо подробније податке, овде ћемо само нека факта навести. Кад је кандидат др. Полит у Уздин приспео, изјавио му је солгабиров Васика Стојановић, да је већ присутност његова (кандидатова) опасна за мир и ред читавог среза и да се он телеграфично обратио на министарство за инструкцију, шта да ради са кандидатом. Пратиоцима дра Полита из Н. Сада изјавио је солгабиров да имају за један сахат оставити Уздин, а за 12 сахата читав изборни срез, иначе да ће их под пушкама дати спровести државном одветнику. И тако су исти пратиоци (међу њима један известилац „Заставе“) ноћу морали поћи из Уздина, те су тек око по ноћи приспели у Панчево. На дан пре избора дао је солгабиров, против јасној установи закона, све плакате Политове са „живио др. Мих. Полит-Десанчић посланик уздинског среза“ са свију кућа поскидати и подерати; неки кажу да је те плакате својеручно дерао. Солгабирову није било доста пешадија која је била дошла у Уздин, већ реквирира телеграфично и хусаре, који у трку дођоше чак из Ечке у Уздин. Услед те реквизиције, пронео се глас у Бечкереку да пешадија већ пуца на бираче у Уздину. Кад су хусари у јутру на биралиште у Уздин дошли, ритмајстор хусарски видећи потпуни ред и мир међу бирачима, крстио се и чудио што су их чак из Ечке узнемиривали. Капетан Ђорђевић од пешадије рече, да њега питају да би он могао казати ко жели нереда и немира. Персекутори солгабирови крстарили су међу бирачима Политовим чак у авлији чика Тоше. Чика Тоша пак, пошто му је био одузет глас, није се смео мићи из собе јер му је солга загрозио био да ће га као небирача таки дати затворити. Сам кандидат за читаво време избора није ма као се из собе, да неби дао повода да се каже да је он за себе кортешовао. Чика Тоша могао је доћи до гласа тек у вече око пола девет сахата, и то случајно што је повереник Политов, Милан Михајловић у оригиналу пописног протокола увидио да тамо не стоји чика Тоша, као Никола Максимовић, већ као Тодор Максимовић, те је председник морао допустити да чика Тоша гласа. На дан избора добовао је добош у Уздину: ко не гласа (већина Романа гласала је за Николића), мораће платити глобу од 15 фор. а. вр. Један Роман дошав пред изборну комисију рече да би радо гласао за Полита, ал неће да плати глобу од 15 ф. Један натарош кад је видио једног јарковчанина да је гласао за Полита рече му: турићу ја твога сина у црвене чакшире (у хонвиде). Солгабиров Васика турио је старину од 82 године, Јашу Векецког преко басамака да је овај могао скрхати врат, да га није прихватио Милан Михајловић. Персекутори солгабирови гурали су и турали су са штаповима оседеле граничаре који су у многим биткама на бојним пољима Италије ране задобили. Политови људи морали су преклињати граничаре, да се неогорче, јер је била јасна ствар, да се хтео провоцирати сукоб. Према покорима који су чињени, противници нису могли ни сумњати да не ће успети, и зато су у напред у све новине телеграфирали, да је Полит пао. Солгабиров Васика обећао се вел. жупану Хертелендију са „својом главом“, да ће оборити Полита, а Хертеленди опет обећао министру Тиси, да Полит пасти мора.

Кад је Полит, при свим покорима ипак победио, одушевљење у читавом срезу било је неописано. На свом путу Полит је био формално обасут цвећем и венцима. У Јарковац пратило га је преко сто коњаника, звона су звонила, прангије су пуцале, силан свет да се пред црквом загуши. „Деда“ Јаша Векецки сам је терао коње у почаст посланика. У кући Михајловићевој, где је Полит одсео, играло се уз свирца велико коло. У вече био је банкет у кући Аце Марковића где је женски свет у великом броју учествовао и где је Полит хумористично наздравио кортешима женским. У Црепаји, која је са своји 359 гласова за Полита бој одлучила, није било одушевљењу краја. И Панчевци дочекаше сјајно свога бившег посланика, те силан свет одпрати дра Полита до станице паробродске, од куда се крене у Земун, да у Н. Сад дође.

Изборно кретање.

У следећем саопштавамо како су у уздинском срезу поједине општине гласале:

Прва комисија.

Општине:	За дра Полита:	За Ф. Николића:	+ За дра Полита
Уздин	27	155	— 128
Опаво	73	63	+ 10
Ботош	131	14	+ 117
Идвор	22	19	+ 3
Томашевац	159	17	+ 142
Црепаја	359	14	+ 345
	771	282	+ 489

Свега бирача: 1053.

Друга комисија.

Општине:	За дра Полита:	За Ф. Николића:	+ За дра Полита
Ново-Село	45	262	— 217
Сакуле	7	62	— 55
Сефкерин	50	17	+ 33
Јарковац	140	23	+ 117
Орловат	95	13	+ 82
	337	377	— 40

Свега бирача: 714.

Трећа комисија.

Рудолфсгнаде	—	228	— 228
Фаркаждин	32	14	+ 18
Перлез	108	45	+ 63
Баранда	14	7	+ 7
Чента	131	8	+ 123
	285	302	— 17

Свега бирача: 587.

Свега за дра Полита: 1393

„ „ бар. Николића: 961

дакле за дра Полита **432** више.

*

Као што дознасмо са приватне стране гласало је у старо-бечејском срезу за Панту Поповића 481 а за Васу Поповића 671 бирач.

Политички преглед.

У Бечу су одавна наумили били, да **босанску комисију** уреде као самостално тело, но та намера никако до сад није испуњена била, шта више, изгледало је, као да су је се са свим махнули. Но како „Н. б. Тгблт“ дознаје, сад су се опет латили, да је остваре. Бар. Краус биће јој на чело постављен. Идућим делегацијама биће о томе предлог поднесен. Речени лист додаје, да се још нису само о то сложили, да ли то звање да опстоји као босанско министарство или као највише звање за Босну и Херцеговину.

Будапештански листови доносе погодбу, што су је у своје време **угарско министарство Финансије и Аустро-угарска банка о језику** учинили. Гледе употребе мађарског, односно српско-хрватског језика код будапештанске управе и других завода Аустро-угарске банке у земљама угарске круне, углављено је по тој погодби: 1. Записници будапештанске управе имају се мађарским и немачким језиком водити. 2. Наредбе, што их будапештанска управа издаје будапештанском главном заводу и свим филијалима, што их има у земљама угарске круне, имају се издавати мађарским и немачким језиком. 3. Будапештанска управа одговара на мађарске поднеске приватних странака из Угарске мађарским језиком. 4. Будапештанска управа, будапештански главни завод и угарске филијале Аустро-угарске банке дужне су, у својим надлежним круговима с угарским властима мађарским језиком општити. 5. Будапештански главни завод и угарске филијале банчине дужне су, на мађарска писма, која долазе од приватних лица, што у Угарској станују, мађарским језиком одговарати, но банци стоји при том од воље, да одговор мађарским и у једно немачким језиком даде. 6. Будапештанска управа одговараће на српско-хрватске поднеске, које од приватних лица из Угарске и Тројединице добије, српско-хрватским и немачким језиком. Будапештанска управа биће дужна, да у свом делокругу са хрватско-славонским властима српско-хрватским и немачким језиком општи, а банчине филијале по Хрватској-Славонији са хрватско-славонским властима српско-хрватским језиком. На писма, што долазе од приватних лица, која живе у Хрватској и Славонији, одговараће хрватско-славонске банчине филијале српско-хрватским и немачким језиком. 7. У свим другим, горе не наведеним случајевима одредиће главно веће Аустро-угарске банке, којим ће се језиком банчини органи, корпорације, заводи и чиновници, који у земљама угарске круне делују, служити у дописивању и пословној управи.

Црногорска кнегиња Милена, враћајући се из Петрограда дома, приспела је 13. о. м. у Беч, где је остала до уторника. Како је стигла у спремљен стан у Беч, одмах ју је главни побочник Мондел у име Аустро-угарског монарха поздравио. Монарх сам походио је сутра дан кнегињу. Ниже степена кнегињина стана дочекао је монарха председник црногорског сената, Божа Петровић и одвео га у кнегињине одаје. Кнегиња Милена приказала је монарху своју најстарију кћер, кнегињицу Зорку, и млад га кнежевића Данила. Разговарали су се четврт сахата, француским језиком. У понедељак била је кнегиња код монарха, нарочитим начином примљена. Црногорски војени министар, Илија Пламенац, стигао је у недељу такође из Петрограда у Беч. Руку, у коју је при познатом атентату у Петрограду рањен, носи увијену и у махрами о врату. Како је у Беч стигао, отишао је кнегињи.

Као **знак времена** буди ово прибележено: Орган познате француске агитаторке, Луизе Мишелове, „Социјална Револуција“ доноси овај саопштај: „У својој последњој седници закључио је француски револуцијонарски одбор, да је прека нужда, учинити значајно дело, те тим буржоазију опоменути. Одбор је дакле наредио, нека нестане споменика гнусног џелата, што беше поглавица. У след тога је об ноћ 15. (3.) јуна тјеров споменик у Сен-Жермену од чести порушен. Та ексекуција само је предигра других делотворнијих догађаја, које никака полицијска мера не ће спречити. Смрт изелицама! Живела социјална револуција!“

ДОПИСИ.

Из беловарске жупаније 8. јуна. Кад су наши праједови заварани лијепим обећањима остављали своја огњишта и туђу земљу полавили да пролијевају своју драгоцјену крвцу, нису за цијело ни слутили да ће им се потомство њихово, за потоке те проливене крви, достати овакве награде.

Да, дивно нас браћа награђују за горостасне жртве наше у дуговјечној очајничкој борби; красно браћа зборе и творе данас Србину, јуначном борцу за спас и срећу домовине.

Шта све нијесмо већ доживјели, колико нам је и јавних и тајних неправда учињено?! Ал за што? Ваљда за то што смо увјек стајали на бијеви кад је требало очувати и унаприједити интересе братске земље а доцније и наше нове домовине.

Ко би избројао све небратске поступке ове наше браће? Ко би на овако малом простору могао исписати жалосно наше искуство од онога доба кад браћа викаху: privilegia et statuta Wallachorum cassentur па све до најновије посланице ђаковачког „владике“ и обворових“ сријемских дописа?!

Штросмајер у ватиканском сабору и Штросмајер у овој посланици; „Обзор“ у борби за слободу, право и истину и „Обзор“ у „сријемским“ дописима — каква слика у равлици, каква равлика у слици! Код оног се чиста дјевица историја претворила у намигушу, која варљивом дражи својом хоће да задобије поклоника а овај се на једној страни бори за напредак, правду и правицу а на другој страни пружа руку и рукује се са назадњаштвом и неправдом! Та наша браћа, баш су честити људи. Па нису само они такви, нису само они винули на нас. Са свију страна зјају разглављена уста на јадну Србадију, — свима је Србадија кост у грлу.

А хоће ли се Србадија један пут опаметити, хоће ли јој се очи отворити да види с ким има посла па да сазна како јој се треба владати.

За љубав тога сазнавања ево пишемо и ми ове ретке за љубав бољег познавања наше браће пишемо ово и износимо на јавност да чују и виде и они Срби, који затајивају своје име а за љубав умишљене неке слоге.

На дневном су реду били избори општинских вијећа.

Знате ли под каквом су девизом обављани ти избори у нашим крајевима? „Не бирајте Влаха“ то је била девиза наше браће. Тако су викали онђе гђе су у већини, тако и онђе гђе су у мањини. У селу и вароши тако си дошаптаваху. Штросмајерови перјаници водили су коло а српско свештенство било је на нишану. Хвала богу није испало на њихову. Како у „Народним Новинама“ читамо потиснути су Срби у Беловару а и ту је било наше неопрезности и неслоге. Осим тога још у двије сеоске општине изгубило је терен наше свештенство. Само си је криво, индиферентизам никад не може добрим плодом уродити. Јесте ли се господо свештеници увјерили и сазнали куда немар одводи? У Гарешници крив је тотални немар дотичника а у Тројству непажња. Но и на ова обадва мјеста судбина је одиграла своју смјешну игру, те је и римско свјештенство омакло се; у ни једном од ова два мјеста не би ни један изабран! „Слободо“, лажан је био твој извештај у погледу избора што се тиче православног свештенства, међу тим твоју примједбу на свештенство усвајамо и ми, и ми би му рекли: мало више живости, мало више за народ корисног рада и онда вам се неће догодити да међу своје дођете а они да вас не познаду и не приме!

Браћо, ви српске опортунителије, хоће ли вам се очи отворити, хоћете ли већ један пут виђети, како је једнострана слога, којој за љубав ви се одричете свега оног, што је поштеном Србину свето?!

Читамо у „Обзору“ да је свећена и освећена застава ватрогасног збора беловарског. Лијепо је описана тамо цијела та свечаност. Али није било ни ту све баш тако глатко, сложно. И ми бијасмо тада у Беловару, видили смо цијелу славу и славље, бијасмо свједоком оног лијепог одушевлења, дивисмо се и појаву и пожртвовању честите куме госпође Малинке. Слава јој! Ништа лепшег нема него кад се женско срце распламти жаром родољубља и народног поноса. У таквој прилици не види човјек пред собом „слаби“ женски створ јер се тај преобразио у божјег анђела, у генија народног. Слава куми, али неслава куму, вадзаповједнику Малину. У овој прилици није он био надзаповједником већ оруђем у рукама католичког жупника Штенгла и ђимназијског учитеља, велеученог г. Шпехара — тог несретног адлатуса „хрватског бога.“

А како? Пријатељ један, Србин ватрогасац приповједио нам је цео небратски поступак браће наше Хрвата. Његово јадиковање ево овђе саопштавамо нек виде вајне српске опортунитетлије. Тиме ћемо надопунити и „обзоров“ извјештај, који је потекао из пера српског, — не погрјешисмо, опростите г. Груборе нови Грубере, „православни Хрват“ писао је онај извјештај. Ви сте сигурно заборавили приповјетати и ову приповјетку. Или је нисте ни знали. Није вам зар било познато да је ватрогасни збор по примјеру домобранског заповједништва закључио био да се застава освети у обадвије цркве за то што је од 40 ватрогасаца њих 16 Србаља. Међу ових 16 не бројимо вас г. Груборе — гле и опет заборависмо да сте ви покрштени Грубер! И рече Шпехар: нек се не свети у влашкој цркви“ и Штенгл пристаде на то и посла бурунтију Малину и Малин пристаде на то. А 16 увриједјених Србаља хтједоше из друштва иступити. И превари их Малин да он не слуша никог већ да остаје при првобитном скупштинском закључку и Срби хтједоше слоге и остадоше у друштву ал Малин их превари јер се скупштински закључак није извршио. Ваљда су се хрватска браћа бојала да света вода са српског миомиришног босиљка не би потрла благослов католичке пераје, па су и преваром морали се послужити. Још нам је више тога испричовиједао тај брат Србин, који нам сад јавља да је недељу дана касније — лицем на наше духове — освећена застава на велику жалост наше браће и у православној цркви. Тог дана је ваљда г. Шпехар плакао горко, јер је то била српска слава па није могао опет произнијети дивни тоаст хрватском богу са одушевљеним усклицом: „да бог поживи хрватског бога!“

Чусте ли ово ви млаке српске опортунисте? Лијепа је слога, ал слога на једнакости основана. Слога вели: сваком своје, своје недај а туђе не дирај — а зар ви не видите да вам браћа Хрвати лажу, кад о слови приповједају. Па хоћете ли још те једностране слоге хрватске?!

Нови Сад, 18. јуна. Данас је светкована завршна светковина на овдашњој српској великој гимназији. Светковина је на задовољство свих присутних испала. Међу гостима опазисмо неколико чланова вис. слав. патроната, др. Светезара Милетића, г. Атанасију Гереског и више уважених чланова нашега грађанства као и множину од лепога пола. Песме, декламације и говор добро су испали. При завршетку раздане су награде појединим ученицима, који су се у владању и наукама особито одликовали. Све премије приложиле су дарежљиве госпође и грађани овога места, што с' хвалом овде спомињемо. После су ученицима сведоџбе раздане, и тиме и свечаност и школска година 188⁰/₁ завршена. Дупком пуна гимназијска дворана говори за умесност тих светковина и, дај Боже, светковале се још дуго и дуго.

— Шајкаши, који непосредно после избора амо дођоше и једнако долазе, приповедају нам, да је у Шајкашкој после и у след избора настала ера чиновничких прогона, које владина странка криви, да нису довољно кортешовали. Од николићеве стране и телеграфано је у Будапешту, да су пали због „нерадње кортеша.“ Пропали кандидат дакле хоће сада да се свети. Мошорински кнез, Аца Деретић, који је са сва четир ешкута гласао за Милетића, скинут је, а на његово несто супстијисан један од оне четрнаесторице, што су из целог Мошорина на владиног кандидата гласала. За прошлу среду заказа на јебила у Тителу седница општинског представништва, на којој је, као што се на пред говорило, главом солга Николић председавао. Поговара се, да ће тителски бележник и један учитељ тителски бити суспендовани, што нису довољну енерђију у кортешовању за владиног кандидата развили. И у Жабљу је јуче неколико бирача народне странке позивано у сресko звање, где су испитивани о изборним приликама. Солга Рајић отишао је данас у Чуруг, где ће јамачно опет покасти какво јуначко дело à la суспензија дра Лакића и др. Док подробније не дознамо за те ствари, уздржавамо се од сваке примедбе.

— Због нагомиланог материјала с избора не могосмо у овом броју наставити саопштавати радњу загребачког сабора. Тако исто и друге текуће ствари морадоше изостати, но ми ћемо их накнадно, макар у краће саопштити, да поштов. читаоци имају у свези преглед догађаја.

ТЕЛЕГРАМ.

Дру Свет. Милетићу

у

Нови Сад.

Сомбор. (Предан 30. јуна 5 сах. 40 мин. после подне; стигао у 6 сах.) **Причекасмо наш избор да тим достојније поздравимо шајкаше и њиховог избраника. Слава Шајкашима што засведочише живу народну свест а Вама хвала што сте се одазвали народном поверењу те и опет ступате на поље уставне борбе у којој ће Вас потпомоћи сви прави родољуби.**

Др. Ника Максимовић

са свима српским бирачима у Сомбору.

НОВИЈЕ.

— Еђетертеш доноси у свом броју од 15. тек. мес. прегледну табелу избора, обављених до 15. јуна. У тој табели означено је колико је која странка нових изборних округа добила или од старих изгубила. Преглед овај обухвата све оне изборе који су до 15. јуна у вече обављени били. Из тог прегледа излази да је либерална (владина) странка освојила од крајње левице 12 округа а толико исто и од умерене опозиције; изгубила је пак 13 округа на крајњу левицу а на умерену опозицију 4 округа. Тако дакле прави добит владине странке до означеног дана износи 7 округа. Умерена опозиција добила је од либералне странке 4 а од крајње левице 2 округа; на против изгубила је на либералну странку 12 а на крајњу левицу 9 округа; осим тога још 2 округа на личности које стоје ван странака. Тако дакле чист губитак умерене опозиције износи 17 округа. Група посланика ван странака изгубила је 4 округа а крајња левица добила је на чисто 14 округа.

— „П. Л.“ јављају из Београда да је умировљен Милосав Протић, бивши српски заступник у Петрограду в присталица Ристића,

— Из Ђурђева брзојављају „Н. сл. Пр.“: Кнез Александар поцепао је све петиције што му их поднесоше у погледу одржања устава; предавачи петиција били су злостављени од стране званичника; кнежеви комесари упливишу претњама на изборе; против владе бира, тога или затворе или казне. Комесар Лагверов упао је на дан 14. тек. мес. у изборну дворану у Рушчуку и изјави, да ће само такав избор допустити, који одговара кнежевом предлозима. Становници из Разграда и других места обратили су се брзојавно на Гледстона и Гарчакова са својим жалбама. У Никопољу букнуо је устанак због затварања тројице бугарских званичника, које на силу ослободише.

— Као што брзојављају „П. Л.“ из Софије гласало је у четири округа 4509 гласова за а 200 против кнеза; радикалци имају већину само у Трнову и Орканију. Сељаштво, свештеништво и Турци пристају уз кнеза.

— Из Варне брзојављају „П. Л. од 15. тек. месеца, да су 14. јуна обављени избори за велику скупштину у Варни, Софији, Правади, Рушчуку, Базарџику, Свиштову, Самакову, Видину, Лому и Дренову. Свуда су изабрани таки људи, који пристају на услове што их је кнез Александар ставио. Од опозицијонара није нико изабран. Целокупан резултат избора тада још није био познат.

— Бечком „Фремденблату“ јављају из Цариграда: Један део пређашње посаде у граду Арти, два арбанашка батаљона редовне војске, приспедоше већ у Превезу. Подводни телеграм међу Превезом и Артом извађен је опет из мора.

— Н. сл. Пр.“ добија из Петрограда извештај да је руском цару управљеном писму цар-краљ Фрање Јосифа на брзо следовало и писмо од стране немачког цара Виљема. Веле да се писмо ово односи на унутарње одношаје Русије и на бугарску ствар.

— Из Цариграда јављају да је тамо 15 тек. мес. почела расправа у процесу против Мидат-паше и других у заверу против живота султана Абдул-Азиса умешаних особа.

— Из Париза брзојављају да је тамо на дан 15. јуна умрьо Дифор, бивши министар правде и председник министарства. Дифор био је поглавица умерених републиканаца са левог центрума.

— Из Софије брзојављају једном инглеском листу, да је тамо откривена завера против живота кнеза Александра. Држи се, да ће доћи до узбуне.

Разне белешке.

(Најстрашнији члан уг. земаљског сабора.) „П. Лојд“ од 14. (26.) о. м. прегледа, ко је све од знатнијих чланова пређашњих уг. земаљских сабора и сад изабран, па за шајкашког посланика вели: „Стари познаник, који је био међу најстрашнијим (schreklichsten) говорницима земаљског сабора, господин др. Милетић, изабран је у Тителу.“

(Из Мађедоније.) „Марица“ бележи, да су Турци у Мађедонији поубијали до 3000 Бугара, од кад важи берлински уговор.

(Ватиканово суседство.) Говори се, да ће свети отац папа скорим добити занимиво суседство. Бивши мисирски кедив хоће на име са својим харемом да се из Напуља близу Ватикана пресели. Он је лане увео био под најам једну палату у Смирни, хотећи се онде настанити. Ту палату даде он што могаше раскошније уредити и у њој удесити осамдесет одаја за жене, ма да сад има само четрдесет жена. Јамачно мисли, да повећа свој харем. Пре неку недељу пак поручи султан бившем кедиву, да му не може допустити, да се у Смирни настани. Није, да је Абдул Хамид заклети непријатељ жена, него он хтеде с извесних политичких разлога, да му бивши кедив не буде близу његове престонице. Тако се дакле Исмајил паша одлучи, да се смести близу папе. Као што римски листови јављају, он се сад погађа за једну палату близу Ватикана.

✕.— (Крв није вода.) Централна задруга за географију у Берлину закључила је да свим могућим средствима потпомаже браћу своју Немце у Угарској и Ердељу проти мађарштини у народним школама саским и немачким. У истој задруги држао је др. Лехман занимљиво предавање о притиску нанесеном немађарским народностима у Угарској и о слављеном слободоумљу Мађара; о многим књижевним подувећима, којима је покретач био какав помађарен Немац или Словен. Др. Лехман овако завршује своје силним, по нас Словене жалосним фактима образложено предавање: „Индустрија, књижевност, знанственост и у опште сав духовни живот у Мађара спао би „на три слова“, кад би им одузели раденике, који су пореклом или Немци или Словени.“

✕.— („Татран“,) друштво ђака Словена на бечком универзитету држало је не давно своју 19-ту изборну седницу, у којој присутни беху гости из дружина „Словеније,“ „Зоре“ и „Буковине.“ По обављеном избору чланика донесен је овај важан закључак: „Словенска омладина раштркана је по многим училиштима. То је међу осталим узрок слабом, неуспешном раду јој. Словенској учећој се младежи нужно је једно огњиште, које би по могућности попуњавало недостатке у народном образовању; које би одгајивало будуће раденике на пољу народне образованости. Створимо таково средиште за словенску младеж; створимо школу, која ће народу потоњу усталачку интелигенцију одгајати! Такова су огњишта била у тридесетим годинама: Левоча (Leutschau), Пожун и места, у којима беху недавно затворене гимназије словачке. Тих средишта нестало је, ал тим већма осећа се жива им потреба. Усредсредимо дакле снаге наше у једном месту, скупимо се сви у Бечу! Пешта са невгодних по нас прилика не може бити центрум. У Бечу имају све народности своје дружине. Тиме је дана прилика свако-

ме од нас, да се упозна са својом браћом: Чесима, Србима, Русима, Хрватима и т. д., да се научи њиховим наречијем говорити. Позивамо дакле словачку омладину да више науке на бечком свеучилишту слуша, и надамо се, да ће реч наша наћи одзива.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“.

(При закључку листа приспео.)

Будим-Пешта 18. јуна. Досадањи резултат избора: 215 владиних, 80 крајње левице, 74 умерене опозиције, 15 народносних.

Изашле су и достављене су нам ове нове књиге:

— **Србадија.** Часопис за забаву и поуку. Уређује Стеван Ћурчић. Година 1. св. 5. Штампано у државној штампарији у Београду. 4-ина стр. 193—204.

— Kazaiištna knjižnica. Svezak II. Jurja Matije Špor-a **Dimitria.** Povjestna tragedija u pet čina. Pod zakonskom obranom glede predstave, prevoda i štampe. Sušak. Tiskom i nakladom Milana Kerdića 1881. Str. 117 na 16-ine. Ciena 30 novč.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Изишао је из штампе:

ВАСПИТАЧ

ЛИСТ ЗА НАРОДНО ОБРАЗОВАЊЕ

број пети

са овим садржајем:

I Моралноваспитање (наставак) — II Босанске школе у Славонији (свршетак). — III Руже, предавање из ботанике (свржетак) — IV Књижевност — V Из статистике — VI Смесице — VII Упражњена наставничка места. — VIII Одговори уредништва. — IX Напомена.

„Васпитач“ излази 10 и 25 сваког месеца.

Цена је до краја ове године 6 динара или 3. ф.

Предплата се шиље уредништву „Васпитача“ у Београду.

Умољавају се г. г. уписници да претплату што пре пошљу, пошто је прва четврт већ на измаку

БЕРГМАНОВ

САПУН ПРОТИВ ПЕГА

одстрањује потпуно сваковрсне пеге. Комад 45 новч. у апотеци М. Максимовића у Н Саду.

Курс бечке берзе 18. (30.) јуна

5% металица	76 80
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.[illegible]3
Наполеондори	9.27
Немачке марке	57.90

✝

Свима пријатељима и познаницима јављам тужну вест, да ми је мили отац

ЈОВАН ИЛИЈЋ,

СРП. ПАР. УЧИТЕЉ У НОВОМЕ САДУ

после кратког боловања 8. (20.) јуна преминуо. — Не могу уједно пропустити, а да се топло не захвалим, како слав. црк. школ. општини новосадској, гг. свештеницима, слав. проф. телу више дев. школе, а највише пак слав. учитељском збору и његовом члану г. Милану Јовановићу на њиховој племенитој моралној и материјалној помоћи, тако и свеколиком грађанству овдашњем, што су присуством својим милом ми покојнику последњу почаст указали и тиме ми тугу за невиђеним и нигда неаборављеним оцем ублажили.

Нови Сад 29. јуна 1881.

Бранко Илијић
правник.

ОГЛАСИ.

НАТЕЧАЈ.

Отвара се натечај на једно место учитељке у овдашњој прав. срп. прив. девојачкој школи.

Натјечатељице морају бити одобрене учитељке православне вере, а морају особито засведочити подпуно познавање женских ручних радња и појања.

Плата је годишња 400 фор. а. вр. — Рок натјецања траје до 30. септембра т. г. по рим. — Натјечатељице нек изволе своје ваљано засведочене прошње овдашњем управитељном одбору опремити.

Задар 21. јуна 1881.

Управитељни одбор,
прав. срп. прив. девојачке школе.

1—3

Стечај.

На српско-православној основној школи има да се попуни једно учитељско место. Учитељу ће ваљати осим школске дужности децу обучавати у црквеном пјенију и у цркви појати — Плата је 500 ф. а. вр. слободан стан и огрев.

Молитељи нека упуте своје молбенице до петрова дне на подписану управу.

У Високом 12. јуна 1881.

УПРАВА
1—3 српско-православне цркве.

Мануфактурна трговина

ЈЕФТЕ ОСТОЈИЋА

у Руми 2—3

потребује једног спомоћника који говори српски, немачки и мађарски који одма може ступити.

НАТЕЧАЈ.

Политична опћина Митровачка расписује стечај за једнога обћинскога инцинира са годишњом платом од 600 ф. а. в.

Натицатељ имаде своје ваљано обложене молбенице, провиђене са сведочбама инцинирске способности овоме уреду до 15. јулиа 1881 поднети.

Обћински уред.

У Митровици дне 14 јуниа 1881.

Начелник
3—3 **Ђ. Мачковић.**

Шпецерајско-гвожђарска и мешовита трговина

ПАЈЕ АРСЕНИЋА

у Илоку

потребује једног шегрта и једног млађег спомоћника и то који не пуши и није ноћњик. 2—3

Одвјетничка писарница 1—3

ДРА Т. НЕДЕЉКОВИЋА

у Земуну

потребује свршена и извецбана правника за конципиента.

Увјети се дознају код предименованог шефа.

ОГЛАС.

Више комада деоница I. сремског винарског друштва илочког могу се добити испод цене код

Маријана Добошевића,
2—3 **у Илоку.**

ИЗЈАВА.

Част нам је поштованој српској публици јавити, да смо досадањега књижарскога путника **г. Ђоку Ивковића као друга наше фирме примили.**

Г. Ђока Ивковић ће и од сада, као и досада већином путовати по нашим српским крајевима и примати за нашу књижарску радњу од поштоване српске публике наручбине.

Овом приликом умољавамо поштовану српску публику, да изволи нашем новом другу г. Ђоки Ивковићу потпуно поверити штоване наручбине, КОЈЕ ЋЕМО МИ БРЗО, ТАЧНО, САВЕСНО, И НАЈУМЕРЕНИЈИМ ЦЕНАМА **поштованим поручиоцима отправљати.**

У Новоме Саду 14. (26.) јуна 1881.

3—3 **НАКЛАДНА КЊИЖАРА ЛУКЕ ЈОЦИЋА И ДР.**

В. СТЕФАНОВИЋ

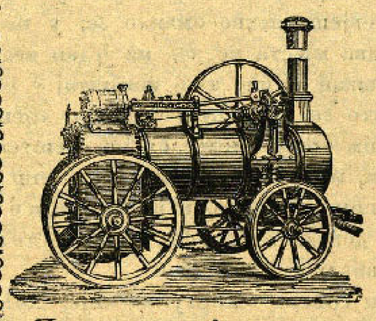

МАШИНА АГЕНАТ

у

НОВОМЕ САДУ.

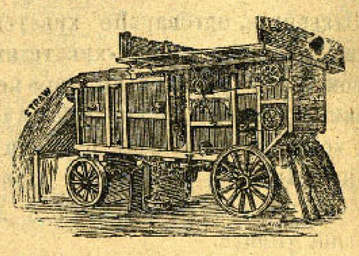

Препоручује разноврсне машине уз врло угодне услове и потпуну гаранцију, а има их на стоваришту из најврстнијих енглеских, американских и немачких фабрика.

Парне машине од 2½ коња снаге 2080 фор., 4 коња 3135 фор., од 6 коња 4450 фор., од 8 коња 5250 ф.

СРПСКА ШТАМПАРИЈА

ДРА СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА

У НОВОМ САДУ

препоручује се п. т. публици како у месту, тако и из околине, са својом тачном, брзом, лепом и јефтином израдом сваковрсни штампарски послова.

Особито упозорује сл. црквене општине на

ЦРКВЕНЕ МАТРИКУЛЕ

које су на прописаној правој кончаној хартији „Dyos-Györi“ штампане и то у формату 46—59 сантим.

Цена је књизи од 25 табака 1 ф. 25 н.

ПОШТОВАНОЈ ПУБЛИЦИ У НОВОМ САДУ И ОКОЛИНИ.

ТРГОВИНА ПОМОДНЕ, КРАТКЕ РОБЕ

ГАЛАНТЕРИЈСКЕ, НИРНБЕРШКЕ И БЕЛОГ ЕСПАПА.

Препоручујемо пошт. публици у Новоме Саду и околини нашу новоуређену трговину горенаведеном робом коју смо снабдели еспапом из прве руке из најпризнатијих ове врсте фабрика, и по том смо у том пријатном положају, да можемо сваку пошт. муштерију послужити великим избором робе најбоље каквоће, послугом солидном а ценом умереном саразмерно најјефтинијом.

Особито препоручујемо пошт. публици наш велики избор МУШКОГ и ЖЕНСКОГ РУБЉА и ПЕРИВА (веша) као: мушких кошуља белих и фарбаних, гаћа, крогнова, манцетни, женских кошуља, спаваћи рекли, сукања белих и фарбаних, мидера, чарапа за мушке женске и децу белих и фарбаних, све у великом избору а ценом умереном.

Исто тако препоручујемо врло добра ПЛАТНА ШИФОНА, џепних марама белих и фарбаних, поша за врат, пантљика свилених, атласких, сомотских и других разних модних, конаца и вула сваке сорте најбољега квалитета а ценом врло умереном.

Исто тако препоручујемо свагда добро сортирани цео кројачки прибор и то: мусулина, органтина, атлаза, рипса, сатина, ширтинга, француни, чипака, дугмади сваке сорте и боје итд.

Исто тако: венчаних велова и венаца, цвећа и пераја за шешире, разних најновијих накита за косу и врат, даље: сунцобрана, кишобрана, штапова, ножева и виљушака, кашика, тањира, тацнова, кавеза, кофера, албума, новчаника, и т. д.

Напоследку препоручујемо ове и све друге поједине ствари, које спадају у врсту трговине ове.

Част нам је још овим и то пошт. публици на знање дати, да ћемо **наручбине и поруке** са стране ма откуд, (особито мушког и женског веша) како нам ко поручи наплатом у наточ (per Nachnahme) тачно и солидно свагда брзо извршавати.

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ,
4—10 у Новом Саду код „црвене руже“ у сопственој кући бр. 34.

Са ванредном за сад премијом од 33% у књигама нашег издања.

СРПСКА КЊИЖАРА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

У НОВОМ САДУ

препоручује српским народним и комуналним, вишим и нижим школама и управама школским своје сложиште разних поучних

КЊИЖИЦА ЗА ДЕЦУ, КАО ДАР ПРИ ИСПИТУ, и то:

Чесница, дарак доброј деци од чика Стеве, са 7 лепих слика	20 н.
Дан и ноћ, „ „ „ „ „ „ „ 22 лепе слике	25 „
Дечије радовање „ „ „ „ „ „ 12 лепих слика	30 „
Дани одмора „ „ „ „ „ „ 7 нових и лепих слика	20 „
Радованов дар, удесио чика Стева малој браћи својој са много слика	25 „
Мали декламатор, одабране песме за дечије декламовање, прибрао их чика Стева, 59 песама	25 „
Стеван Немања I. велики жупан српски, са сликом	10 „
Вук Ст. Караџић, с руског превео А. Савдић, са сликом	15 „
Свети Сава, први српски архијепископ и просветитељ народни	10 „
Српске народне загонетке	10 „
Две посестриме, приповетка за мале Српкиње	20 „
Огледало благодарнога сина и узорне домаћице, од Монашевића	10 „
Четир поучне приповетке за српску младеж, по Еберсбергу	20 „
Радња и злато од Ф. Хофмана	20 „
Бисер и драго камење, на украшење дечије душе и срца	15 „
Кнез Лазар и битка косовска, са сликом	20 „
Моралне приповедчице, за децу мушку и женску	20 „
Божић, морална повест за младеж	40 „
Све по избор песме народне, са сликом како гуслар пева народу	10 „
Робинсон у приповетци и слици, књижица за децу са 8 бојадисани слика	20 „
У земљи Дембелији. Шала у приповетци и слици са 8 бојадисани слика	20 „
Дечија слава, забава и поука у приповетци и слици, књижица за децу са 8 бојадисаних слика	30 „
Рано рани! забава и поука у приповетци и слици, књижица за децу, са 8 бојадисаних слика	30 „
Босиље дарак доброј деци од чика Стеве, са 15 слика	25 „
Бадњак „ „ „ „ „ „ са 14 слика	25 „
Шта природа деци приповеда од Г. Матића	50 „
Ковчежић посрбио чика Стева	04 „
Ризница „ „ „	04 „
Ружице одабране приповетке за женску децу од М. Калића	30 „

У НОВОМ САДУ, о Духови 1881.

СРПСКА КЊИЖАРА
5—5 **БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.**

Са ванредном за сад премијом од 33% у књигама нашег издања.

Са ванредном за сад премијом од 33% у књигама нашег издања.

Са ванредном за сад премијом од 33% у књигама нашег издања.

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.